

Tagadó jelentésű szóképzés sablonjai és megkötései a német nyelvben

A dolgozat célja a következő szóképzési egységekkel történő tagadó jelentésű szóképzés egységes és szisztematikus leírása a német nyelvben: *a-* (pl. *asozial* ‘aszociális’), *in-* (pl. *inaktiv* ‘inaktív’), *nicht-* (pl. *nichtdemokratisch* ‘nem-demokratikus’), *non-* (pl. *nonchalant* ‘fesztelen’), *un-* (pl. *unzufrieden* ‘elégedetlen’).

A dolgozat elméleti keretét a *Pattern-and-Restriction Theory* (Nolda 2012) szolgál, egy axiomatikusan formalizált szóképzési elmélet, amely az integratív nyelvészet nyelvi elméletére épít (Lieb 1983).

A dolgozat központi kérdéseiként a következő problémákkal foglalkozik: a szóképzési egységek jelentéseivel – itt két szóképzési jelentés, a ‘logikai tagadás’ és a ‘normától való negatív irányú eltérés’ határozható meg –, a szóképzési egységek korlátozásaival – általános korlátozásnak bizonyul pl. melléknévi tövek esetében, hogy poláris jelentéssel és predikatív, valamint attributív alakokkal is rendelkezzenek. Ezen kívül foglalkoztam a szóképzési produktumok hangsúlyozásával is: a hipotézisem szerint az összes kezelt prefixummal történő szóképzés szóeleji hangsúlyt eredményez. Emellett fontos kérdés volt a *nicht-* szóképzési egység státuszának meghatározása: megfigyeléseim szerint ebben az esetben két szóképzési jelentésből indulhatunk ki. Logikai tagadás esetén kötött tőként kezelem a *nicht-*-et és a vele képzett szavakat ezáltal szóösszetételként. Az olyan esetekben, amikor a szóképzési jelentés ‘normától való negatív irányú eltérés’, azt feltételezem, hogy *nicht-*-prefixumról és ezáltal derivátumokról van szó.

Hivatkozott irodalom

Lieb, Hans-Heinrich (1983): *Integrational Linguistics*, Bd. 1: General Outline. Amsterdam: Benjamins. (= Current Issues in Linguistic Theory 17).

Nolda, Andreas (2012): *Konversion im Deutschen – Muster und Beschränkungen: Mit einem Grundriss einer allgemeinen Theorie der Wortbildung*. Habilitationsschrift, Humboldt-Universität zu Berlin, 2013.